

18. Lastensuojelu ¹⁾

Yleistä

Pääkaupungin sodanjälkeisen lastensuojelutyön kannalta voidaan vuotta 1956 pitää monessakin suhteessa valoisampana kuin aikaisempia vuosia. Lastensuojeluviraston saatua vähitellen lisätyksi henkilökuntaansa ja varsinkin erikoishenkilöstöään lastensuojelun kenttätöitä voitiin jossakin määrin syventää. Nimenomaan laitostyötä ajatellen on pidettävä onnellisena ratkaisuna muutama vuosi sitten suoritettua laitoshenkilökunnan pätevyyttä ja palkkausta koskevaa järjestelyä, joka omalta osaltaan vaikutti olennaisesti laitosten hoito- ja kasvatustason paranemiseen.

Laitostoiminnassa voitiin kertomusvuonna havaita muutenkin kauan odotetun edistymisen merkkejä. Vuoden päättyessä kaksi uutta erityishuoltolaitosta Kallion nuorisokoti ja Päivölän lastenkoti aloitti toimintansa ja samanaikaisesti syvästi vajaamielisten lastentarha Aula sai Lauttasaareen pienehkön uuden osaston. Vuoden aikana suoritettiin poikkeuksellisia korjaustöitä kolmessa vanhassa laitoksessa: Kullatorpan ja Malmin lastenkodeissa sekä Metsäkummun hoitokodissa. Tällä tavoin saatiin nämäkin laitokset viihtyisämmiksi.

Vajaamielishuollon kohdalta voidaan todeta sijoitusvaikeuksien edelleen lisääntyneen. Muihin tarkoituksiin ajatellut lastenkodit joutuivat jatkuvasti hoitamaan myös syvästi vajaamielisiä. Kun laitossijoitusta odottavien vajaamielisten määrä nousi jo 170:een, on vastaista kehitystä ajatellen kertomusvuoden aikana diakonissalaitoksen Rinnekodin laajentamisesta käytyjen neuvottelujen myönteistä tulosta pidettävä ilahduttavana. Asiaa käsitellyt kaupungin komitea esitti varattavaksi tulevasta 700 paikkaa käsittävästä Rinnekodista kaupungin alaikäisten sijoitusta varten 200 uutta hoitopaikkaa, minkä katsottiin tyydyttävän paikkojen kysynnän. Laajentamissuunnitelmat tähtäävät siihen, että jo v. 1958 saataisiin käyttöön osa uusista paikoista.

Lastensuojelun kentän laajentamisen, työn tehostamisen sekä henkilökunnan palkkojen ja hintojen nousun vuoksi lastensuojelun menot ovat jatkuvasti lisääntyneet. Sijoitusperheisiin ja yksityisiin lastenhuoltolaitoksiin suoritettavia hoitomaksuja jouduttiin niinkään huomattavastikin korottamaan. Lisääntyneen sijoitustarpeen tyydyttämiseksi kaupungin täytyi osallistua myös uusien yksityisten laitosten perustamiskustannuksiin lähinnä myöntämällä lainoja tämäntapaisiin tarkoituksiin.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Sosiaaliministeriön marraskuun 5 p:nä 1951 vahvistaman Helsingin kaupungin sosiaaliohjesäännön mukaan lastensuojelulautakuntaan kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä jaostoissa käsiteltäviä asioita varten tarpeellinen määrä lisäjäseniä, niin myös yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa on jäseniä ja lisäjäseniä. Lisäjäseniä kuului lautakuntaan kertomusvuonna 4. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelulautakunnan kertomuksen eripainoksessa.

Puheenjohtaja:

Manninen, Sulo, toimituspäällikkö

Varapuheenjohtaja:

Päivänsalo, Veikko, teol. tri

Muut jäsenet:

Ylppö, Arvo, prof.
 Bruun, Elsa, ylikirjastonhoitaja
 Aaltolahti, Eva, rouva
 Loimaranta, Sirkka, yhteiskunt. kand.
 Westerlund, Göran, varat.
 Ikonen, Anni, arkistonhoitaja
 Siimeslahti, Aune, rouva

Varajäsenet:

Lahdensuu, Sakari, lääket. ja kir. tri
 Ehrström, Inger, ekonomi
 Lojander, Impi, rouva
 Voipio, Terttu, terveyssisar
 Mickwitz, Ann-Mari, kirjastoamanuenssi
 Parkkari, Martta, rouva
 Halme, Seppo, autonkuljettaja
 Karvinen, Anu, toimittaja
 Heiniö, Paavo, ylilääk.

Lisäjäsenet:

Linkopuu, Elina, rouva
 Jyrkänne, Anni, rouva
 Dahl, Lilja, rouva
 Aminoff, Margareta, rouva

Varalijäsenet:

Suosalmi, Maija, rouva
 Ristimäki, Ida, rouva
 Björkvist, Svanvit, rouva
 Palmgren, Eva, fil. maist.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi:

lastenhuoltojaostoon: Päivänsalo, Bruun ja Jyrkänne;

suojelukasvatusjaostoon: Westerlund, Siimeslahti ja Linkopuu;

äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon: Ylppö, Loimaranta ja Dahl;

elatusapujaostoon: Ikonen, Aaltolahti ja Aminoff.

Lastenkotien johtokuntaan kuului puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohtajana Bruun sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Westerlund ja varapuheenjohtajana Siimeslahti. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan toim.joht. Arvi Heiskanen. Hänen varamiehenään oli lastenkotien johtokunnassa lastenhuollontarkastaja Margit Törnudd ja koulukotien johtokunnassa nuorisonhuoltaja Kaarlo Helasvuo.

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli rahatoimenjohtaja Eino Waronen, lastenhuoltojaostossa fil. maist. Matti Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa valtiot. kand. Veikko Järvinen.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mukaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 227 (v. 1955 285) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenkotien johtokunta piti 12 ja koulukotien johtokunta 9 kokousta vuoden aikana. Eri jaostojen toimintaa selostetaan tuonnempana asianomaisen toimiston kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämä kaupungin kolmen sosiaalialan lautakunnan, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 18. 12. kaupunginkellarissa. Läsnä oli 30 luottamusmiestä ja virkailijaa.

Lastensuojelulautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Laitoksissa toimivien kansakoulunopettajien asema. Sosiaaliministeriö vahvisti 10. 10. 1955 kaupungin lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön 15 §:ään sellaisen muutoksen, että laitosten kansakoulunopettajan tuli säännönmukaisesti huolehtia vain opetustoimesta koulussa, mutta että laitoksen toiminnan niin vaatiessa lastensuojelulautakunta saattoi velvoittaa opettajan johtajan määräysten mukaan ohjaamaan huollettavien vapaa-ajan harrastuksia ja heidän työntekeään, huo-

lehtimaan kirjaston ja harrastusvälineistön hoidosta ja käytöstä oppilaiden hyväksi sekä suorittamaan muita huollettavien valvontaan ja kasvatukseen kuuluvia tehtäviä. Kaupunginvaltuusto päätti 28. 12. 1955 sijoittaa laitoksissa toimivat opettajat samaan palkkaluokkaan kuin mihin kaupungin kansakoulujen jatko-, ylä- ja apukoulujen poika- sekä sekaluokkien opettajat tulivat kuulumaan. Samalla oikeutettiin lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa toimivat kansakoulunopettajat, jotka osallistuvat opetustyön ohella myös laitoksen muuhun toimintaan, saamaan palkkansa yhtä palkkaluokkaa korkeampana. Edellä olevan johdosta lastensuojelulautakunta päätti, että Ryttylän koulukodin ja Lemmilän oppilaskodin opettajat ovat edelleen velvolliset osallistumaan lasten- ja nuorisohuoltolaitosten ohjesäännön mukaisiin tehtäviin koulutoimen ulkopuolella ja että heille tämän vuoksi suoritetaan palkka yhtä palkkaluokkaa korkeampana kuin muille kansakoulunopettajille. Samalla lautakunta kehotti laitosten johtokuntia antamaan laitosten johtajille ohjeet siitä, minkä luontoisiin tehtäviin ja missä laajuudessa opettajan on osallistuttava laitoksissa ohjesäännössä mainittuihin tehtäviin (10. 1. 9 §). Lautakunta täydensi aikaisempaa päätöstään siten, että kaksi Ryttylän opettajaa vapautettiin opetustoimeen kuulumattomista tehtävistä yhden opettajan velvollisuudeksi jäädessä niiden suorittaminen. Lastenkotien ja koulukotien johtokunnat antoivat yhteisessä kokouksessaan 11. 5. sanotut ohjeet (25. 9. 155 §).

Yksityisten järjestöjen avustukset ja vajaamielishuollon tehostaminen. Lautakunta päätti aikaisemmasta poiketen jättää pois v:n 1957 talousarvioesityksestään määrärahat avustuksia varten niille yksityisille järjestöille, joiden ylläpitämille laitoksille kaupunki suorittaa hoitokorvauksia. Samalla lautakunta esitti vajaamielishuollon tehostamiseksi, että virastoon palkattaisiin vajaamielisten kuraattori ja Toivolan oppilaskotiin 1. 9. alkaen erityisluokan opettaja syvästi vajaamielisiä lapsia varten (29. 5. 79 §).

Uusien laitosten perustaminen. Kertomusvuoden lopussa aloittivat toimintansa Kallion nuorisokoti Vallininkatu 4:ssä ja Päivölän lastenkoti vajaamielisiä lapsia varten Kallbäckissä Sipoon pitäjässä. Lautakunta valitsi kummankin laitoksen johtajat (30. 10. 173, 174 §). Lautakunta esitti Päivölän lastenkodin perustamis- ja toimintamenoja varten myönnettäväksi 4 400 000 mk (13. 7. 117 §). Lautakunta esitti että kiinteistölautakunnan vuokraamaan huoneistoon Iso-Kaari 3:een saataisiin perustaa apulastentarha Aulaa varten uusi osasto. Osaston perustamistoimenpiteet päättyivät vuoden lopussa (31. 10. 183 §).

Kullatorpan lastenkodin paikkaluvun vahvistaminen. Helpottaakseen valtionavun saamista Kullatorpan lastenkodille, jossa kertomusvuonna suoritettiin huomattavia korjaus- töitä, lautakunta vahvisti Kullatorpan lastenkodin paikkaluvun 21:ksi (20. 11. 187 §).

Vajaamielislaitosten toimintaohjeet. Lautakunta hyväksyi alaisiaan vajaamielisten lastenkoteja varten toimintaohjeet (28. 12. 202 §).

Apulastentarha Aulan oppilaiden ruokakorvauksen periminen. Katsoen siihen, että maksujen periminen Aulan oppilaiden vanhemmilta on tuottanut useissa tapauksissa suuria vaikeuksia ja että uuden huoltoapulain 30 §:n mukaan olisi korvauksesta yleensä silloin luovuttava, kun huollon tarpeen syynä esiintyy mm. vajaamielisyys, lautakunta päätti luopua velkomasta korvausta oppilaille annetusta ruoasta ja hoidosta 1. 1. 1957 lukien (28. 12. 225 §).

Esityksiä tehtiin kaupunginhallitukselle asioista, joista mainittakoon mm. seuraavat: Metsäkummun hoitokodin lastenpsykiatrin ja psykologin viran siirtäminen perustettuun sosiaalilääkäriin toimistoon (21. 2. 40 §); Lastensuojelulautakunnan alaisten virkojen nimikkeiden muutokset ja palkkojen tarkistus oikeata porrastusta silmällä pitäen (30. 8. 133 §); 900 000 mk:n suuruisen lainan myöntäminen Helsingin Diakonissalaitokselle Pitäjänmäen lastenkodissa suoritettujen korjaustöiden rahoittamista varten (10. 4. 48 §); Sofianlehdon vastaanottokodin avoinna olevan osastonhoitajan viran lakkauttaminen ja terveyssisaren viran perustaminen lastensuojeluvirastoon (15. 5. 60 §); Reijolan nuorisokodin alueen laajentaminen niin, ettei urheilualueen toiminta häiritsisi naapureita (13. 7. 108 §); 10 hoitopaikan varaaminen Lastenlinnasta kaupungin käyttöön seuraavaksi 10-vuotiskaudeksi (13. 7. 110 §); lastenhuoltolaitosten irtaimen omaisuuden palovakuuttamisesta luopuminen (30. 8. 132 §); Ryttylän koulukodin eräiden huonetilojen vuokraaminen (30. 10. 169 §); Lemmilän vastaanottokodin rakennusten kunnostaminen (30. 10. 180 §) ja investointitoimikunnan tiedustelun johdosta laadittu lähivuosien vajaamielisten ym. laitosten paikkavajauksen täyttämishjelma (20. 11. 190 §).

Lisäksi esitettiin Aula-työkotien Kannatusyhdistykselle, että se huolehtisi kaupungin vajaamielisten lasten ja lähinnä apulastentarha Aulan hoidokkien kesäsiirtolatoiminnasta v:sta 1957 alkaen (15. 5. 61 §).

Reijolan nuorisokodin tonttialueen laajentaminen. Lautakunta esitti, että Reijolan nuorisokodin aluetta laajennettaisiin niin, että esim. urheilualueen toiminta ei häiritsisi naapureita (13. 7. 108 §).

Sopimus Lastenlinnan hoitopaikoista. Lautakunta esitti, että kaupunki varaisi lautakunnan käyttöön Lastenlinnasta seuraavaksi 10 vuodeksi kymmenen hoitopaikkaa sopimuksessa lähemmin määritellyin ehdoin (13. 7. 110 §).

Lasten- ja nuorisohnuoltolaitosten irtaimiston palovakuuttaminen. Kun eräitä lastenhuoltolaitoksia koskeva erillinen irtaimen omaisuuden palovakuutus oli epätäydellinen ja kun katsottiin, että laitosten paloturvallisuutta jatkuvasti tehostaen voitaisiin luopua kokonaan irtaimen omaisuuden vakuuttamisesta, lautakunta teki tätä koskevan esityksen (30. 8. 132 §).

Ryhtylän koulukodin eräiden huonetilojen vuokraaminen. Etelä-Hämeen Maatalouskerhon Kannatusyhdistys pyysi saada vuokrata väliaikaisesti eräitä koulukodin huonetiloja toimintaansa varten. Lautakunta katsoi, että tässä vaiheessa voitaisiin eräitä tiloja vuokrata ulkopuolisten käyttöön ja esitti, että sille myönnettäisiin oikeus tehdä vuokrasopimus vuodeksi kerrallaan (30. 10. 169 §).

Vastaanottokotien perustamishankkeet. Suojelukasvatuksellisten kahden vastaanottokodin paikan hakeminen jatkui kertomusvuonna, mutta tuloksiin ei päästy. Lautakunta esitti, että luovutaan yleisten töiden lautakunnan 13. 9. 1954 tekemän ehdotuksen mukaisesti Lemmilän vastaanottokodin laajentamissuunnitelmasta, mutta että yleisten töiden lautakuntaa kehoitettaisiin yhteistoiminnassa lastensuojelulautakunnan kanssa tarkastamaan suunnitelmansa Lemmilän rakennusten kunnostamisesta siten, että laitos voi nykyistä paremmin toimia 15-paikkaisena tarkkailu- ja vastaanottolaitoksena (30. 10. 180 §).

Investointitoimikunnan sijoitustiedustelu. Lautakunta esitti vuosien 1958—1963 sijoitusohjelmaan otettavaksi 268 uuden laitospaikan rakentamisen sekä kaupungille Rinnekodin laajentamisesta ja vajaamielisten tukilaitosten perustamisesta aiheutuneet menot. Samalla lautakunta totesi, että välttämättömänä sijoitusohjelmana on tällä hetkellä pidettävä olemassa olevan paikkavajauksen täyttämistä eli vähintään 133 laitospaikan rakentamista (20. 11. 190 §).

Lukuisten lastensuojeluviraston antamien lausuntojen lisäksi lautakunta antoi etupäässä kaupunginhallitukselle yhteensä 22 lausuntoa, joista mainittakoon mm. seuraavia asioita koskevat: ns. lapsihotellin perustamista vuorotyötä suorittavien työntekijäin lapsia varten (10. 1. 6 §); Lapinlahden puistikon järjestelyä (10. 1. 12 §); ratkaisuvallan siirtämistä virkamiehille (21. 2. 16 §); kaupungin laitosten pesulaolojen järjestämistä (21. 2. 17 §); poliisijärjestyskomitean mietintöä (21. 2. 18 §); Mannerheim-liiton Kodinhoitajaopiston lastenkodin v:n 1955 tappion korvaamista (21. 2. 26 §); erään huvilan ostoa lastenhuoltotarkoituksiin Sipoon pitäjän Massbyn kylästä (21. 2. 41 §); tyttöjen nuorisokodin perustamista (10. 4. 44 §); ns. vaikeiden poikien laitostarvetta (15. 6. 88 §); Metsäkummun hoitokodin vastaista toimintaa (13. 7. 121 §, 30. 8. 131 §, 25. 9. 151 §); asuntola-työkodin perustamista erikoisluokkien oppilaiden jälkihuoltoja varten (30. 8. 130 §) ja Hvittorp-nimisen kiinteistön ostokysymystä (25. 9. 153 §).

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

1. *Hallinnollinen toimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelun toimitusjohtajana toimi hovioik. ausk. Arvi Heiskanen.

Toimistoon kuuluvina toimivat lääket. lis. Paavo Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja sosionomi Emil Stenholm lautakunnan sihteerinä.

2. *Lastenhuoltotoimisto*, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun

ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 kappaleen a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirkestyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskeissa asioissa. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, fil. tri Margit Törnudd apunaan apulaislastenhuollontarkastaja, fil. maist. Annikki Hytönen.

3. *Suojelukasvatustoimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusta- jaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, niin myös suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikosten tekijöitä koskeissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, fil. maist. Kaarlo Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, fil. maist. Erla Frangén.

4. *Elatusaputoimisto*, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varat. Aili Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, lainop. kand. Veikko Nystedt.

5. *Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto*, joka valmisti perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat ao. jaostolle esitettäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrätty tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk.

6. *Sosiaalilääkärin toimisto*, jonka tehtäviin kuului psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa. Toimiston päällikkönä oli lääket. lis. Sirkka Syväne. Psykologeina olivat fil. maist. Helka Mäntyoja ja fil. lis. Jaakko Borg. Toimiston alaisuuteen siirrettiin 1. 4. alkaen aikaisemmat Metsäkummun hoitokodin tp. lastenpsykiatrin ja tp. psykologin virat. Tp. lastenpsykiatrina olivat 1.—31. 5. lääket. lis. Maija-Liisa Koski ja 8. 10. alkaen osapäiväisenä lääket. lis. Pirkko Roiha. Tp. psykologin virkaa hoitivat fil. maisterit Hillevi Kääriäinen 1. 6.—15. 9. ja 10. 12. alkaen Ursula v. Schoultz. Sosiaalityöntekijöinä toimivat lastensuojeluviraston huoltotarkastajat.

Kassa-, tili- ja perimisasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliasasto sekä asiat miesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 307 vakinaista ja 47 tilapäistä viranhaltijaa sekä 47 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 401 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 66 vakinaista ja 11 tilapäistä eli yhteensä 77 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 47 735 kirjelmää (47 979). Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 284 (1 269), lastenhuoltotoimiston 13 310 (14 808), suojelukasvatustoimiston 6 137 (6 381), elatusaputoimiston 17 185 (15 131) sekä äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 9 819 (10 390).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon vastaanottokoti. Laitos käsittää 115-paikkaisen pikkulasten (A-), 35-paikkaisen leikki-ikäisten (B-) ja 52-paikkaisen kouluikäisten (C-) osastot. Viimeksi mainitussa on tilaa 28 pojalle ja 24 tytölle. Laitoksen johtajana toimi fil. kand. Walter Erko 29. 2. saakka ja 7. 3. alkaen kasvatust. kand. Hannu Timperi apunaan 101 vakinaista ja 6 tilapäistä viranhaltijaa.

Metsäkummun hoitokoti. Laitos on 15 paikkaa käsittävä ns. ongelmalasten tarkkailu- ja hoitokoti. Laitoksen vs. johtajana toimi tp. johtava hoitaja Taimi Talikainen apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Hyvösen lastenkoti toimi 33-paikkaisena normaalilasten laitoksena. Kodin johtajana

oli terveyssisar Inkeri Siirala 31. 8. saakka ja 3. 9. alkaen sosiaalihuoltaja Mirja Myllylä apunaan 9 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Malmin lastenkoti oli tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku oli 37. Kodin johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen apunaan 14 muuta viranhaltijaa sekä 4 työntekijää.

Toivolan oppilaskoti Pakilassa omine maatalouksineen oli tarkoitettu enintään 60 apukouluasteella olevalle turvattomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Oppilaskodin johtajana toimi opettaja Veli Ilasmaa. Muuta henkilökuntaa oli 32 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Reijolan nuorisokoti. Laitos toimi 18-paikkaisena jälkihuoltoa kaipaavien poikien hoitokotina. Pojat kävivät laitoksesta käsin työssä tai ammattiopissa ja suorittivat vahvistetun maksun hoidostaan laitokselle. Laitoksen johtajana oli sosionomi Erkki Mikonsaari 31. 10. saakka ja hänen jälkeensä viransijaisena ylioppilas Tuomo Koivuranta. Lisäksi laitoksessa oli 2 muuta viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehitystasolla olevia lapsia varten on 25 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti Anna Lehto. Lisäksi oli laitoksen palveluksessa 14 muuta viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä syvästi vajaamielisiä lapsia varten. Hoitopaikkoja oli laitoksessa 30. Kodin johtajana oli neiti Rauha Ojalainen apunaan 15 muuta viranhaltijaa sekä yksi työntekijä.

Apulastentarha Aula. Laitos toimi 75-paikkaisena vajaamielisten lasten päivähoitokotina. Johtajana oli lastentarhanopettaja Tyyne Särkijärvi 31. 8. saakka ja hänen jälkeensä lastentarhanopettaja Hillevi Hänninen. Lisäksi oli laitoksessa 9 muuta viranhaltijaa.

Lemmilän vastaanottokoti Ridasjärvellä. Laitos toimi 10-paikkaisena suojelukasvatuksellisten poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi opettaja Reino Nuotio. Lisäksi oli laitoksessa opettaja, 4 tilapäistä viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Ryttlän koulukoti omine mautiloineen, Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 64 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Laitoksen johtajana toimi kansakoulunopettaja Matti Sutinen apunaan 34 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine mautiloineen, Lohjan pitäjässä, oli tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka tarvittaessa huolehti myös kansakouluopetuksesta, toimi opettaja Hilda Laaksonen apunaan 8 muuta viranhaltijaa.

Kallion nuorisokoti. Laitos perustettiin 21-paikkaisena lähinnä jälkihuoltoa kaipaavia poikia varten. Johtajana toimi sosionomi Erkki Mikonsaari apunaan 1 viranhaltija. Osa laitoksesta avattiin joulukuun alussa, toista osaa jouduttiin väliaikaisesti käyttämään Metsäkummun hoitokodin hoidokkien sijoitukseen sinä aikana, jolloin hoitokodissa suoritettiin huomattavia paloturvallisuuden vaatimia töitä.

Päivölän lastenkoti Sipoon pitäjän Kallbäckissä, perustettiin 16-paikkaiseksi vajaamielisten lastenkodiksi. Laitos aloitti toimintansa 1. 12. Vs. johtajana toimi vajaamielishoitaja Kyllikki Koivula apunaan 3 viranhaltijaa.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Sen lisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitosten yleisvalvontaa suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksellisesta valvonnasta huolehti lastenkotien, Toivolan oppilaskodin ja Aulan osalta lastenhuollontarkastaja sekä koulukotien osalta nuorisonhuoltaja.

Tietopuolinen opetus laitosten kouluissa oli järjestetty pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintaan kuuluvissa laitoksissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit saattoivat käydä kaupungin ruotsinkielistä kansakoulua. Opetuksen tarkastuksesta huolehtivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastajat.

Lääkintähuolto laitoksissa järjestettiin siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri, lääket. lis. Paavo Leisti. Sosiaalilääkärin toimisto, johtajanaan lääket. lis. Sirkka Syväne, suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja tässä suhteessa

antoi hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri on suorittamiensa tarkastusten perusteella antanut lasten terveydentilasta mm. seuraavia tietoja:

Kertomusvuoden aikana laitoksissa suoritettujen tarkastuskäyntien yhteydessä ei laitosten hygienian suhteen ollut mitään muistuttamista.

Useissa laitoksissa oli jatkuvasti vaikeuksia tarttuvien tautitapausten eristämisessä johtuen eristyshuoneiden puutteesta osastojen yhteydessä.

Lasten ravinto oli riittävän vaihtelevaa ja laadullisesti parempaa sen jälkeen kun laitoksille annettiin uusia ohjeita ja ehdotuksia ruokavalion kehittämiseksi.

Lasten hammashuolto jatkui entiseen tapaan; kunkin laitoksen olosuhteet huomioonottaen ei mitään yhtenäistä suunnitelmaa ole voitu toteuttaa. Hammastilanne on ollut tyydyttävä.

Laitoksista lähetettiin vuoden aikana tuberkuloositarkastukseen 72 lasta. Yhtään uutta sairaustapausta ei löytynyt.

Sairaalahoitoa tarvitsi vuoden kuluessa 33 lasta.

Poliklinikoiden tai paikallisten lääkärien hoidossa kävi 152 lasta.

Uuden Päivölän lastenkodin tarkastuksessa todettiin sen vastaavan hygienisiä ja terveydenhoidollisia vaatimuksia ja koti varustettiin tarpeellisilla hoitovälineillä ja lääkeaineilla.

Nukarin lastenkodissa kuoli kertomusvuonna yksi lapsi keuhkokuumeeseen ja Sofianlehdon A-osastolla kuusi lasta, joista viiden kuolemansyynä oli keuhkokuume ja yhden äkillinen kuumesairaus. Näistä viisi oli synnynnäisesti vajaamielisiä ja yksi keskonen. Yhdellä oli lisäksi synnynnäinen sydänvika.

Seuraavasta taulukosta ilmenee vuoden kuluessa esiintyneet uudet tautitapaukset ryhmittäin:

Tautiryhmä	Sofianlehto A-os.	Sofianlehto B-C-os.	Metsäkumpu	Hyvönen	Malmi	Kullatorppa	Nukari	Toivola	Lemmilä	Ryttylä	Toivoniemi	Yhteensä
Tulirosko	3	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7
Tuhkarosko	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Vesiroosko	27	60	—	17	7	4	—	2	—	—	—	117
Sikotauti	—	12	—	4	2	—	—	—	—	—	—	18
Influenssa	—	—	4	13	2	1	2	—	5	—	—	27
Ripuli	145	36	—	3	3	6	—	2	—	1	—	196
Angina	58	66	—	2	2	4	9	8	2	14	—	165
Hengityselinkatarrit	381	206	8	21	21	24	17	26	9	32	—	745
Keuhkokuume	10	—	3	2	—	—	3	—	1	3	—	22
Korvatulehdus	38	17	4	5	3	2	1	18	1	2	—	91
Silmätulehdukset	23	7	1	—	—	—	—	2	—	2	—	35
Ihotumut	18	6	—	4	1	7	—	—	2	3	—	41
Ajokset	—	—	—	2	6	13	2	2	6	2	—	33
Suutulehdus	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Tapaturmat	—	22	4	—	—	3	—	32	4	25	2	92
Muita tauteja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	6
Yhteensä	704	504	24	75	47	64	34	92	30	88	3	1 665

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 829 (2 631) lapsia koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Virka-avunpyynnöistä oli 165 (145) holhousasioita koskevia. Adoptioasioista koski 15 (16) aviolapsia ja 76 (105) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. Oman ryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 15 (11) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläisten luovuttamista ottolapsiksi muihin Skandinavian maihin sekä kahden lapsen adoptiota Amerikkaan. Ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakaantuivat ilmoittajan, ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0—1 v.		2—6v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Yhteensä		Kaik- kiaan
	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	
Ilmoittaja											
Huoltoviranomainen	18	10	43	48	72	55	3	4	136	117	253
Terveystoimiviranomainen	61	39	47	33	23	17	—	—	131	89	220
Kouluviranomainen	—	—	2	7	19	27	—	2	21	36	57
Poliisiviranomainen	13	3	21	18	15	14	—	1	49	36	85
Holhousviranomaisen	3	4	35	21	63	30	3	4	104	59	163
Muut viranomaiset	5	8	16	12	34	14	—	—	55	34	89
Lastensuojelujärjestöt	13	14	15	8	6	5	—	1	34	28	62
Lastensuojeluvirkailijat	6	19	47	34	49	47	2	3	104	103	207
Vanhemmat	161	143	263	201	180	161	6	5	610	510	1 120
Yksityiset henkilöt	27	30	121	106	152	130	5	2	305	268	573
Yhteensä	307	270	610	488	613	500	19	22	1 549	1 280	2 829
Ilmoituksen syy											
Lapsen:											
sairaus	16	14	6	8	2	1	—	—	24	23	47
vajaamielisyys	3	3	15	10	24	18	—	—	42	31	73
sielullinen poikkeavuus	—	—	15	8	19	13	—	—	34	21	55
raajarikkoisuus	—	1	—	—	1	3	—	—	1	4	5
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	2	6	1	—	3	6	9
Vanhempien:											
kuolema	3	3	10	3	27	25	1	2	41	33	74
sairaus	78	64	97	71	43	44	—	—	218	179	397
mielisairaus	4	6	17	17	31	14	1	—	53	37	90
ansiotyö	13	16	12	13	3	5	—	—	28	34	62
hoidon laiminlyönti	38	31	81	98	59	54	—	—	178	183	361
kasvatuskyvyn puute	—	—	18	13	56	61	1	1	75	75	150
hylkääminen	9	2	12	8	20	13	—	—	41	23	64
huolimattomuus	7	5	17	13	14	12	—	—	38	30	68
juoppous	25	25	86	63	60	66	2	2	173	156	329
vankilassaolo	2	2	10	5	1	5	—	—	13	12	25
lapsen pahoinpitely	—	—	11	12	18	13	1	—	30	25	55
asuntovaikeudet	98	77	114	69	77	59	2	3	291	208	499
avio- tai asumusero	3	7	44	30	73	33	3	4	123	74	197
lapseen kohdistunut siveellisyyserikos	—	—	—	—	1	2	—	—	1	2	3
muut syyt	8	14	45	47	82	53	7	10	142	124	266
Yhteensä	307	270	610	488	613	500	19	22	1 549	1 280	2 829
Toimenpiteet											
Varoitukset	8	4	30	31	28	34	—	1	66	70	136
Suojeluvalvonta	1	3	8	6	8	16	—	—	17	25	42
Huostaanotto:											
9 § 2 kapp. c-kohdan perusteella	67	61	85	67	42	43	1	1	195	172	367
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella	8	5	8	4	21	13	1	1	38	23	61
sopimuksen perusteella	55	56	77	47	56	39	—	—	188	142	330
vastoin vanhempien tahtoa	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2
Lausunnot eri viranomaisille	5	7	62	33	80	64	3	6	150	110	260
Vain tutkimustoimenpiteet	98	87	237	223	266	190	9	11	610	511	1 121
Muut toimenpiteet	25	18	56	47	78	68	5	2	164	135	299
Ei mitään toimenpidettä	40	29	47	30	32	33	—	—	119	92	211
Yhteensä	307	270	610	488	613	500	19	22	1 549	1 280	2 829

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 009 (2 891) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 2 421 (2 252) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 1 497 (1 438) yksityisiin perheisiin ja 924 (814) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 233 (229) eli 7.7 % (7.9 %) ruotsinkielisiä ja 14 (11) eli 0.5 % (0.4 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 1 019 (979) lasta ja poistettiin 941 (901) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1957 jäi 2 068 (1 990) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 113 (76) lasta 5 628 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 9 lasta 2 256 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 12 (13) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 324 (384), yksityisissä hoitokodeissa 38 (46) lasta.

Näiden huoltoja suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kansakoulujen ja terveydenhoitolautakunnan kasvatusneuvoloista, Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautilosastolta, Auroran sairaalan psykosomaattiselta osastolta ja Samfundet Folkhälsanin mentaalihygienisestä neuvolasta.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä: ¹⁾

Sijoituspaikka	Lapsia										Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1955		Uusia		Yh- teen- sä	Eronneita		Jäljellä v:een 1957		Kaik- kiaan	Keskim. hoidok- kia koh- den	
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.			
Aistiviallisten laitokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kaatumatautisten huoltolaitokset ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vajaamielisten laitokset	61	50	3	3	117	7	4	58	51	40 530	346.4	
Heikkomielisten lasten lastenkodit ...	48	28	2	1	79	6	4	43	24	26 543	336.0	
Hoito- ja tarkkailukodit	10	2	8	2	22	6	3	10	—	4 730	215.0	
Sairaalat	5	1	—	—	6	4	1	1	1	1 572	262.0	
Tavalliset lastenkodit	79	54	32	16	181	30	23	91	45	51 062	282.1	
Yksityisperheet Helsingissä	6	9	—	2	17	2	2	3	10	5 248	308.7	
Yksityisperheet muualla	17	14	4	2	37	3	2	11	14	10 000	270.3	
Yhteensä	226	158	49	26	459	58	39	217	145	139 685	304.3	

Kaikista vajaakykyisistä lapsista oli syvemmin vajaamielisiä 213 (208), heikkomielisiä 152 (159) ja muuten poikkeavia 94 (98).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 108 (96) syvemmin vajaamielisiä, 102 (97) heikkomielisiä ja 56 (59) muuten poikkeavia.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa kertomusvuonna selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon vastaanotto-koti			Kulltorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Toivolän oppilaskoti	Hyvösen lastenkoti	Päivölän lastenkoti	Kallion nuorisokoti	Reijolan nuorisokoti	Metsäkummun hoitokoti	Yhteensä
	Osasto												
	A	B	C										
V:sta 1955 hoitoon jääneitä	97	19	40	28	39	32	67	34	—	—	17	12	385
V. 1956 hoitoon otettuja	272	221	119	4	20	9	15	24	11	2	17	19	733
Yhteensä	369	240	159	32	59	41	82	58	11	2	34	31	1 118
Näistä:													
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:													
yksityishoitoon	45	21	10	—	—	—	—	7	—	—	1	1	85
toiseen lastenkotiin	58	65	38	9	12	5	2	8	—	—	2	8	207
sairaalaan	7	1	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	12
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:													
vanhempainsa hoitoon	124	117	52	—	7	—	2	6	—	—	2	6	316
toiseen maksuttomaan hoitoon	12	4	3	—	—	—	1	—	—	—	1	2	23
toisen kunnan hoitoon	4	3	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	11
muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	3	—	—	2	5	—	—	—	—	—	11
kuoli	6	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	9
poistettiin muista syistä	—	—	2	—	1	1	—	2	—	—	14	—	20
Poistettuja yhteensä	257	211	111	10	20	10	11	24	—	—	22	18	694
V:een 1957 jääneitä	112	29	48	22	39	31	71	34	11	2	12	13	424

¹⁾ Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska hänet on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 43 lapseen, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 41 lapseen, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 16 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 46 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitet- tuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1955 hoitoon jääneitä	232	161	273	837	1 503
V. 1956 hoitoon otettuja	338	193	104	283	918
Yhteensä	570	354	377	1 120	2 421
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	19	14	7	29	69
siirrettiin kunnan lastenkotiin	23	21	8	63	115
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	53	37	7	23	120
siirrettiin sairaalaan	10	1	1	1	13
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	—	—	—
siirrettiin suojeluskasvatustoimiston huoltoon	—	—	1	—	1
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	187	53	29	96	365
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	—	1	12	16
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	—	—
pääsi otollapiseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	10	14	12	31	67
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	4	11	14	16	45
poistettiin muista syistä	1	7	2	43	53
kuoli	1	—	—	2	3
Poistettuja yhteensä	311	158	82	316	7 867
V:een 1957 jääneitä	259	196	295	804	1 554

Yksityishoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisen luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon neuvoloiden terveyssisarot, kun taas maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat kertomusvuoden aikana tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi lautakunta järjesti 66:lle (68) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 4 171 211 mk (3 181 772 mk), josta saatiin sosiaaliministeriöltä 1 213 000 (842 500) mk:n korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 837 (746). Näistä poistettiin 316 (236) ja uusia sijoitettiin 283 (327), joten vuoden päättyessä maaseudulle sijoitettujen lukumäärä oli 804 (837).

Palkattuja asiamiehiä lautakunnalla oli Helsingin maalaiskunnassa, Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä, Tuusulassa, Lohjalla, Nurmijärvellä, Sipoossa, Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Nummella, Somerolla, Nurmossa, Jokioisissa, Kiikalassa, Pusulassa, Lopella ja Orimattilassa.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 1 000 mk:sta ylöspäin kuukaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin myönnettyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat lapset, lukumäärältään 2 421 (2 252), aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 161 336 882 mk (121 328 113) eli keskimäärin 66 640 (53 876) mk vuodessa kutakin lasta kohden lukuunottamatta sitä osuutta, joka saatiin maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 92 (95) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 55 (39) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 51 (36) lasta, joten v:een 1957 jäi 98 (92) valvottavaa.

Aviottomien lasten valvonta. Aviottomien lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 4 091 (3 912) aviotonta lasta toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. mukaisesti selviää taukko-osastosta.

Kasvattilapset. Lastensuojelulain säännösten mukaan tuli lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueillaan olevien kasvatti- eli sellaisten lasten hoitoa ja kasvatusta, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä olivat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 794 (735) kasvattilasta, joista poikia 351 (345) ja tyttöjä 443 (390). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 393 (333) ja aviolapsia 401 (402).

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvatilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkihuolto. Yksityisiin hoitokoteihin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälki-valvontaa, koska asianomaiset kasvattajat huolehtivat heistä hyvin. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vailla olevat laitoksista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälki-valvontaan 17 (7) lasta. Kertomusvuonna määrättiin valvontaan 3 (10) lasta ja poistettiin 2 (0), joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 18 (17). Toivolan oppilaskodin entisiä hoidokkeja valvottiin osittain laitoksesta käsin.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 25 (18) nuorta kotiapulaista ja poistettiin luettelosta 15 (12). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 13 (7), joten v:lle 1957 siirtyi 23 (13) valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi rautatielippuja 15 vuotta nuoremille lapsille ja pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 275 (354), joista 182 (241) lapsille ja 93 (113) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttaviam, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, kesäkoteja kaupungin myöntämän 6 milj. mk:n suuruisen määrärahan puitteissa yhteensä 554 (602), joista 387 (474) yksityisiin perheisiin, jolloin lastenhuoltojaosto välitti hoitomaksut ja vastasi kotien valvonnasta. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhyempiaikaista. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus.

Kustannukset edellä mainituista matkalipuista nousivat 320 000 (251 037) ja koko kesävirkestystoiminnasta 6 453 070 (6 580 532) mk:aan.

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 18 (18) kokousta. Käsiteltyjen asioiden lukumäärä kesävirkestysasioita lukuunottamatta oli 2 321 (4 572).

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 1 384 (1 389), jotka ilmoittajan, ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		Yhteensä
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
<i>Ilmoittaja</i>							
Kouluviranomainen	54	11	—	—	54	11	65
Polisi- tai oikeusviranomainen	568	60	290	70	858	130	988
Huoltoviranomainen	6	3	6	4	12	7	19
Lastensuojeluviranomainen	55	6	42	16	97	22	119
Yksityinen henkilö	78	47	25	43	103	90	193
V. 1956 saapuneita ilmoituksia yhteensä	761	127	363	133	1 124	260	1 384
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	—	—	—	1	—	1	1
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	44	13	—	—	44	13	57
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	518	23	8	4	526	27	553
Syyttäjä jättänyt syyttämättä LNR 2 §	2	—	3	—	5	—	5
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §	40	5	47	17	87	22	109
Irtolaistapainen elämä	55	51	54	65	109	116	225
Tavattu juopuneena	27	2	131	4	158	6	164
Muu syy	75	32	123	40	198	72	270
V. 1956 saapuneita ilmoituksia yhteensä	761	126	366	131	1 127	257	1 384
V:sta 1955 jäljellä olevia ilmoituksia ...	169	27	58	21	227	48	275
Ilman uutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	6	—	2	—	8	—	8
Kaikkiaan	936	153	426	152	1 362	305	1 667
<i>Toimenpiteet</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	115	2	87	3	202	5	207
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	8	—	—	—	8	—	8
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
toimitettu kotikuntaansa	14	6	14	7	28	13	41
toimitettu lääkärin hoitoon	7	2	2	—	9	2	11
Muu toimenpide	210	22	17	15	227	37	264
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	44	8	14	8	58	16	74
Lsl. 9 § 1 mom., huostaanotto	1	1	—	—	1	1	2
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	30	4	11	5	41	9	50
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautak. päätöksen nojalla ...	13	3	3	—	16	3	19
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mitään toimenpidettä	302	87	217	96	519	183	702
V. 1956 käsiteltyjä asioita yhteensä	744	135	365	134	1 109	269	1 378
V:een 1957 jääneitä ilmoituksia ...	192	18	61	18	253	36	289
Kaikkiaan	936	153	426	152	1 362	305	1 667

Ilmoitukset koskivat 1 189 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16 vuotiaita poikia oli 659 ja tyttöjä 114 sekä 16—17 vuotiaita poikia 304 ja tyttöjä 112.

Edellä mainittujen lisäksi huollettiin eri tavoin 15 poikaa ja 10 tyttöä, jotka ilmoitettaessa olivat jo täyttäneet 18 vuotta.

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa kaupungin toisilta kasvatusneuvoloilta ja yksityislääkäreiltä. Psykiatrasta hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan Kivelän sairaalaan, Metsäkummun hoitokotiin ja Ukoniemen tarkkailukotiin. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin niinkään lausuntoja, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän koulukodissa.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1955	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1957	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Lemmilän vastaanottokoti	16	48	64	57	7	4 094	64.0
Ryttylän koulukoti	59	43	102	47	55	18 701	183.3
Toivoniemen koulukoti ...	11	21	32	19	13	4 410	137.8
Sofianlehto C	4	11	15	13	2	873	58.2
Reijolan nuorisokoti	3	6	9	7	2	902	100.2
Metsäkummun hoitokoti .	1	1	2	1	1	162	81.0
Toivolän oppilaskoti	—	1	1	—	1	214	214.0
Yhteensä	1) 94	1) 131	1) 225	144	81	29 356	130.5

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 182 lasta. Näistä on jäljellä edellisestä vuodesta 79 poikaa ja 19 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 69 poikaa ja 15 tyttöä. Huoltopäiviä oli 34 434.

Yksityisperheissä oli vuoden aikana 23 lasta yhteensä 5 665 päivää. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 13 poikaa ja 3 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 12 poikaa ja 1 tyttö.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 24 lasta yhteensä 2 273 päivää; 10 poikaa ja 7 tyttöä oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 poika ja 6 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suojeluvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttyjä	Yhteensä
	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö			
Jäljellä v:sta 1955	223	22	51	8	234	68	304
V. 1956 valvontaan tulleita	57	21	18	—	71	25	96
Yhteensä	280	43	69	8	305	93	400
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	32	5	9	2	29	19	48
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	46	8	5	1	47	13	60
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastenhuoltolaitokseen	20	1	5	—	24	2	26
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	6	—	1	—	5	2	7
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	9	2	1	—	10	2	12
V:een 1957 jääneitä	167	27	48	5	190	55	247
Yhteensä	280	43	69	8	305	93	400

¹⁾ Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 60 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten oli suojelukasvatus-toimistossa edelleen sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä. Poikien jälki-huollon hoitivat toimiston huoltotarkastajat paitsi Ryttylän koulukodin oppilaiden jälki-huoltoa, jonka suoritti koulukodin oma kuraattori.

Alaikäiset lainrikkojat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteiki-joistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorisonvalvon-tatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti nuorisonhuoltajan tarkastuksen alaisena mahdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteiki-jän valvonnan järjestelystä sekä, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana tehnyt rikoksensa, lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 854 alaikäistä koskevassa asiassa.

Eräät yksityiset henkilöt toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveelli-sesti hairahtuneiden alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 750 mk kuukaudes-sa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin tilapäisiä avustuksia harras-tusvälineiden hankkimiseen valvottaville tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin ker-tomusvuoden aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	541	20	561
15—17- »	268	35	303
18—20- »	198	65	263
Yhteensä	1 007	120	1 127

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1956 irtolaistapaisten elämän takia 96 alle 18-vuotiaasta henkilöä, joista poikia 48 ja tyttöjä 48. Pidätyksiä saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaanluettuina oli 105, joista 52 poikia ja 53 tyttöjä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 148, joista 145 poikia ja 3 tyttöjä koskevia, ja pidätettynä oli 121 henkilöä, joista 118 poikia ja 3 tyttöjä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17 vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksen-tekijöistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17 vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi pää-osan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai mahdollisesti tuo-mittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huolletta-viksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaistapaisten elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huolletta-viksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennenkuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatus-toimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kans-sa. Helsingistä Tukholmaan ja Kööpenhaminaan lähtevillä laivoilla suoritettiin kesäkaute-na ajoittain tarkkailua.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 138 tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21-vuotias nuori rikoksenteikijä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenette-lyin. Kaikki nämä pyynnöt ovat tulleet maaseudun poliisiviranomaisilta. 94 pyyntöön on annettu suostumus, 15 evätty ja 29 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä.

Kokoukset. Suojelukasvatusjaosto piti vuoden aikana 25 kokousta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luettelointi, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen sekä elatusmaksujen periminen. Elatusaputoimiston tehtäviin kuuluu lisäksi välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvien puolisoitten lasten elatusuomioiden aikaansaaminen ynnä näiden samoin kuin asumus- ja avioerolaisten elatusavun periminen elokuun 20 p:nä 1948 lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain perusteella. Pääasiallinen toiminta kohdistui elatusapujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen maksamaan työllään lastensa elatusta. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolaisten kohdalla 219 sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalla 89 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 316 tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 14.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1955 jäljellä olevia	3 378	Luettelosta poistettuja	522
Uusia tapauksia	713	V:een 1957 siirtyneitä	3 569

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisääty	Äitejä	Elatus- velvollisia	Ikä vuotta	Äitejä	Elatus- velvollisia
Naimattomia	3 023	1 492	—15	4	3
Leskiä ja laillisesti eronneita	441	290	16—19	392	122
Naimisissa olevia	85	913	20—24	1 173	769
Tietoja puuttuu	20	874	25—29	892	715
Yhteensä	3 569	3 569	30—34	597	506
			35—39	373	361
			40—49	123	291
			50—		93
			Tietoja puuttuu	15	709
			Yhteensä	3 569	3 569

Ammatti	Äitejä	Elatus- velvollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	114	289
Talonomistajia ja vuokraajia	1	—
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	39	141
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	229	200
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	703	299
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	964	1 026
Muita työntekijöitä	208	422
Merimiehiä ja kalastajia	4	131
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palvelus- kuntaa	204	280
Yksityisiä palvelijoita	673	—
Muun elinkeinon harjoittajia	35	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	395	774
Yhteensä	3 569	3 569

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lastenhuolto- toimiston huoltotarkastajat ja lastenneuvolan hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään neljä kertaa vuodessa.

Huoltotarkastajien ja lastenneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoitolo- lot olivat seuraavat:

Äidin luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	85.0	Hyvän hoidon	85.1
Suhteellisen hyvän hoidon	14.4	Suhteellisen hyvän hoidon	14.1
Epätyydyttävän hoidon	0.6	Epätyydyttävän hoidon	0.8
Äidin koti oli:	%	Kasvatusäidin koti oli:	%
Hyvässä kunnossa	75.0	Hyvässä kunnossa	80.1
Suhteellisen hyvässä kunnossa	21.4	Suhteellisen hyvässä kunnossa	17.0
Epätyydyttävässä kunnossa	3.6	Epätyydyttävässä kunnossa	2.9

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1956 aikana 29, joista 18 oli sairaalassa, 2 lastenkodissa, 6 kotona ja 3 kuoli matkalla sairaalaan.

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Aivokalvontulehdus	1	Selkärangan halkio (halvaus)	1
Keuhkokuume	2	Sidekudoshäiriö luustossa	1
Keskonen	12	Synnytyksen yhteydessä	2
Kramppi	1	Tapaturma.....	3
Lisämunuaisten verenvuoto	1	Vatsalihasten synnynnäinen kehitty-	
Maksatulehdus (kuolio)	1	mättömyys sekä virtsa- ja sukupuoli-	
Munuaisten pesätulehdus	1	elinten epämuodostumat	1
Pesäkekeuhkokuume	1	Äiti murhannut	1

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 252 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 42.

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 59 ja uusia haasteita otettiin 240. Koska näistä 49 tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja 34 juttua sovittiin sekä 52 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin oikeudessa siis 158 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatusapukannetta. Jutuista voitettiin 120, hävittiin 12 riittämättömien todisteiden vuoksi ja 26 tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada tarpeellista lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmenneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa näissä jutuissa 425 kertaa.

Aviolapsia koskevilla elatusapujutuissa otettiin uusia haasteita 64, joista 6 tapauksessa vastaajaa ei saatu haastetuksi. Oikeuden käsittelemistä jutuista voitettiin 50, hävittiin 2 ja luovuttiin 6 tapauksessa jutun loppuun ajamisesta sovinnon tai muun syyn takia. Aviolapsia koskevassa asiassa esiinnyttiin oikeudessa kaikkiaan 59 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille sosiaali- viranomaisille virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 511. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojen puolesta 22 kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

	Avioliosten puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Siirto v:sta 1955:			
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	1 710 198
Valvottujen säästötilien saldo	565 093	14 819 016	15 384 109
Lapsille perityt elatusmaksut	47 816 703	41 673 250	89 489 953
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen kor- vaukset	2 495 162	11 254 969	13 750 131
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustusten kor- vaukset	—	—	9 260
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	526 985	788 865	1 315 850
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset	38 218	454 153	492 371
Korkotuloja 31. 12. 1956	29 017	829 783	858 800
Lastenvalvojan säästötilin ja postisiirtotilin korko	—	—	98 407
		Yhteensä	123 109 079

Menot:

	Avioliosten puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Huoltajille suoritettavat lastenhoitokorvaukset	47 512 512	41 521 237	89 033 749
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	2 495 162	11 254 969	13 750 131
Kaupungille suoritettavat oikeuskulujen korvaukset	110 410	9 723	120 133
Oikeuskuluihin käytetty	454 793	1 233 295	1 688 088
Myönnetty tilap. raha-avustukset	6 500	—	6 500
Kaupungillesuoritettavat tilap. avustusten korvaukset	2 760	—	2 760
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästötilin ja postisiirtotilin korko	—	—	98 407
Siirto v:een 1957			
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kas- san saldo	—	—	2 717 887
Valvottujen säästötilien saldo	437 583	15 253 841	15 691 424
		Yhteensä	123 109 079

Ottolapsiksi hyväksyttiin 73 lastenvalvojan luettelossa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Lastensuojelulautakunnan elatusapujaosto piti kertomusvuonna 14 kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Äitiysavustus- ja perhelisäjaostolla oli 24 (23) kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 6 568 (6 504) äitiysavustushakemusta. Hakemuksista hyväksyttiin 6 370 (6 300) ja hylättiin 198 (204). Hylkäyspäätöksestä valitti 56 (51) hakijaa sosiaaliministeriöön. Äitiysavustusten määrä oli 4 500 mk syntynyttä lasta kohden ja se myönnettiin 6 228 (6 138) sellaiselle hakijalle, jotka olivat käyneet lääkärin, kättilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattaneet tällöin saamia ohjeita sekä 142 (162) hakijalle, jotka olivat esittäneet päteväen syyn tämän ehdon laiminlyöntiin.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 6 212 (6 124) avioliitossa ja 356 (380) naimatonta. Harkinnan jälkeen tapahtuneista myönteisistä 142 (162) tapauksesta koski 40 (44) ja kielteisistä 198 (204) tapauksesta naimattomia 58 (68).

Hakemuksia ottivat vastaan toimiston lisäksi 41 äitiysneuvolaa. Toimistoon jätettiin 1 834 (1 927) ja neuvoloihin 4 734 (4 577) hakemusta.

V:n 1956 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yht. 29 412 000 (28 858 500) mk. Luon-

toisavustuksia annettiin 13 217 500 (12 224 000) mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 4 500 ja 2 000 mk:n hintaisia lastenvaatteita ja -hoitovälineitä sisältäviä pakkauksia.

Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi vuoden 1956 äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 10 milj. mk.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin kaikkiaan 1 907 (1 859) perhelisähakemusta, joista 22 (20) oli kokouksessa kahteen kertaan lapsen syntymisen tms. seikan takia. Yksi myönnetty avustus jätettiin kokonaisuudessaan nostamatta maasta pois muuton takia. Haki-joista oli 384 (397) leskeä ja 165 (156) työkyvyttöntä, joille perhelisä myönnettiin jo toisesta lapsesta lähtien. Hakemuksista hylättiin 92 (66), joista 68 (39) tapauksessa veroäyrien määrä huomattavasti ylitti ylimmän sallitun rajan ja 24 (27) tapauksessa hylättiin hakemukset muista syistä. Perhelisää saaneilla 1 792 (1 773) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 7 296 (7 190), joista 7 148 (7 052) alle 16-vuotiaita ja 144 (138) sellaisia 16 vuotta täyttänyttä, mutta alle 20-vuotiasta, jotka otettiin huomioon perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 3 (3) sellaista 16 vuotta täyttänyttä lasta, jotka huomioitiin työkyvyttömyyden takia. Perhelisän määrä oli edelleenkin 4 000 mk perhelisään oikeutettua lasta kohden.

Perhelisää saaneista perheistä oli 232 (234) sellaisia, joille jaosto myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyrien määrä ylittikin valtioneuvoston vahvistaman määrän.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perhelisäperheet seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	286 (289)	7	41 (40)
3	157 (165)	8	13 (14)
4	783 (752)	9	6 (4)
5	368 (381)	10	2 (2)
6	136 (126)		
		Yhteensä	1 792 (1 773)

Perhelisää saaneista oli 1 243 (1 220) varsinaista suurperhettä, 384 (397) leskien ja 165 (156) työkyvyttömiä perhettä.

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakun- nan viran- ja toimenhalti- joita	205 (247)	Työnjohtoasemassa olevia. Tehdas- ym. ammattityön- tekijöitä	39 (39)	496 (494)
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym. yrittäjiä	73 (85)	Muita työntekijöitä	464 (455)	
Liike- ja varastoapulaisia	227 (170)	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita ilman ammattia...	161 (169)	
Autonkuljettajia	127 (114)			
		Yhteensä	1 792 (1 773)	

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä 11 658 000 (11 442 000) mk:sta, jaettiin suurille perheille 7 897 000 (7 719 000), leskien perheille 2 378 000 (2 400 000) ja työkyvyttömiä perheille 1 383 000 (1 323 000) mk.

Perhelisän suorituksessa on käytetty edelleenkin liikkeisiin suoraan annettavia osto-osoituksia, jotka ovat osoittautuneet paremmin tarkoitustaan vastaaviksi kuin rahasuoritukset. Osan tarvikkeista hankkivat perhelisän saajat itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 396 000 (501 000) mk, vuoteisiin ja vuodevaatteisiin 6 264 500 (6 020 500) mk, huonekaluihin 854 500 (643 500) mk, vaatetukseen 3 059 000 (3 379 500) mk, astioihin ja muihin talous-tarvikkeisiin 412 500 (433 500) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 580 500 (417 000) mk ja muihin luontoissuorituksiin 91 000 (47 000) mk.

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 3 180 (3 175) kotikäyntiä. Käynneillä tutustuttiin perheitten taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin sekä neuvoteltiin perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä ja perheissä esiintyvistä ongelmista.

Sosiaaliministeriö myönsi v. 1956 perhelisien maksamista varten ennakkoa 8 milj. mk (9.5 milj.).

Sosiaalilääkärin toimisto

Sosiaalilääkärin toimistolle ilmoitettiin tutkittavaksi 341 lasta. Edelliseltä vuodelta keskeneneräiseksi tai tutkimusta odottamaan jääneitä oli 56. Lapsista tutkittiin 393, keskeneneräisinä siirtyi seuraavaan vuoteen 4 ja tutkimusta odottamaan jäi 25. Tutkituista oli sekä psykologisessa että psykiatrisessa tutkimuksessa 208, yksinomaan psykologien tutkitavana 139 ja yksinomaan psykiatrin tutkimuksessa 46. Psykologisia kokeita suoritettiin yhteensä 719. Laitos- ym. käyntejä tekivät psykologit 90 ja sosiaalilääkäri 40. Tutkittujen lasten vanhempien ja laitosten henkilökunnan kanssa keskusteltiin ja ohjattiin heitä lasten kasvatusta ja hoitoa koskeissa kysymyksissä. Tutkituista annettiin lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten. Terapiaa voitiin antaa vain 7 lapselle, joiden käyntikertojen keskimäärä oli 7.

Kertomusvuonna voitiin jo selvästi havaita, ettei sosiaalilääkärin toimiston työvoima ollut riittävä, sillä ilmoitetut tapaukset saattoivat joutua odottamaan vuoroaan jopa kaksi kuukauttakin. Yhä ilmeisemmäksi kävi myös tarve saada aikaan poliklinistä terapiaa. Niinikään laitoskäynnit täytyi supistaa mahdollisimman vähiin.

Lapsi- ja nuorisoinneisto v. 1956

	I k ä								Yhteensä		Kaikkiaan
	0—6		7—15		16—18		19—				
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
<i>Uusia v. 1956</i>											
Lastenhuoltotoimisto	47	32	80	53	3	2	—	8	130	95	225 ¹⁾
Suojelukasvatustoimisto	—	—	76	12	22	11	1	1	99	24	123 ¹⁾
<i>Undelleen ilmoitettuja</i>											
Lastenhuoltotoimisto	5	1	16	3	—	—	—	—	21	4	25
Suojelukasvatustoimisto	—	—	17	4	1	2	—	—	18	6	24
Lastenhuoltotoimisto	52	33	96	56	3	2	—	8	151	99	250
Suojelukasvatustoimisto	—	—	93	16	23	13	1	1	117	30	147
Kaikkiaan	52	33	189	72	26	15	1	9	268	129	397
Poistettu v. 1956	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	393
Jäljelle v. 1957	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
<i>Jonossa v. 1956</i>											
Lastenhuoltotoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Suojelukasvatustoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
Yhteensä ilmoitettu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	422

¹⁾ Lukuihin sisältyvät edelliseltä vuodelta keskeneneräisiksi jääneet jonossa olleet tapaukset.

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy

	Lastensuojeluviran- omaiset		Yhteensä
	Lasten- huolto- toimisto	Suojelu- kasvatus- toimisto	
Kehitystason määrääminen	112	—	112
Heikko koulumenestys	10	2	12
Koulunkäynnin laiminlyönti	1	16	17
Lausunto laitossijoituksesta	19	14	33
Lausunto laitoksesta kotiuttamisesta	—	11	11
Adoptio	8	—	8
Kasvatuskotisijoitus	8	—	8
Lausunto oikeudelle	7	—	7
Hermostolliset herkkyysoireet	12	1	13
Puhehäiriöt	2	—	2
Sopeutumisvaikeudet	39	57	96
Näpistely, anastukset	5	37	42
Kastelu	10	—	10
Tuhriminen	1	—	1
Seksuaaliset vaikeudet	1	4	5
Muut syyt	15	5	20
Yhteensä	250	147	397

V. 1956 tutkittujen lasten ja nuorten henkilöiden ominaisuuksia

Älykkyystutkimus	Älykkyysosamäärä							Älyk- kyyttä ei tut- kittu	Yh- teen- sä
	130	110— 129	90— 109	80— 89	60— 79	40— 59	—40		
Pojat	1	27	58	26	23	15	12	110	272
Tytöt	1	12	41	13	21	6	5	26	125
Yhteensä	2	39	99	39	44	21	17	136	397

Psykologisia tutkimuksia

Älykkyystutkimukset

	T-M-L	Wechsler	Prog.matr	Yhteensä
Lastenhuoltotoimiston tytöt	185	49	6	240
» pojat				
Suojelukasvatustoimiston tytöt	20	17	—	37
» pojat				
Yhteensä	205	66	6	277

Luonnetutkimuksia

	Ror- schach	C.A.T.	T.A.T.	Szondi	Käsiala- tutk.	Piirustus	Yhteensä
Lastenhuoltotoimiston: tytöt	113	61	20	1	17	6	218
» pojat							
Suojelukasvatustoimiston: tytöt	97	25	44	44	—	14	224
» pojat							
Yhteensä	210	86	64	45	17	20	442

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2 202 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 135 lasta (edellisenä vuonna 1 111), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 3 337 (3 218) lasta. Näistä oli 3 000 turvatonta ja 328 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 9 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 127 eli 63.7 % ja aviottomia 1 210 eli 36.3 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 61.9 ja 38.1 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 79.8 ja 20.2. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 1 698:lla eli 79.8 %:lla molemmat vanhemmat elossa 356:lla eli 16.8 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 73 eli 3.4 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 640:llä eli 52.9 %:lla oli sekä isä että äiti elossa 539:llä eli 44.5 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 31:llä eli 2.6 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 2 711 eli 82.0 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 38 ja muualla Uudenmaan läänissä 70, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 487 eli 14.7 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 2 449:llä eli 73.4 %:lla Helsingissä, 37:llä kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 47:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 163:lla oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 140 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, ryhmitettiin heidät vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 1 540 eli 46.2 %, muiden työntekijäin 466 eli 14.0 %, palvelijoiden 261 eli 7.8 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 185 eli 5.5 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 479 eli 14.4 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 133 eli 4.0 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 558:ssa eli 16.7 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 257 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 301 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 699:ssä eli 80.9 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 293 eli 8.8 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 191:llä eli 5.7 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 194 lasta eli 5.8 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 653 lapsen eli 19.6 %:n vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 146 tapauksessa, 4.4 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 3 039:llä eli 91.1 %:lla suomi, 274:llä eli 8.2 %:lla ruotsi ja 24:llä eli 0.7 %:lla jokin muu kieli.

Lastensuojelutyön rahoitus

Menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1956 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 520 402 153 mk jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	55 331 605
Lastenkodit	64 303 017
Sofianlehdon vastaanottokoti	92 853 970
Toivolän oppilaskoti	28 652 340
Nuorisokodit	7 243 172
Koulukodit	38 430 341
Apulastentarha Aula	5 745 177

	Mk
Sijointus yksityishoitoon ja jatko-opetus	161 336 882
Suojelukasvatuksen alaisten hoidokkien sijoittaminen valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	6 302 609
Palkkiot suojelukasvatusosaston ohjauksen alaisille yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	469 550
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	12 414 620
Vajaakykyisten lasten erikoishoito ja -opetus	8 287 690
Lasten kesävirkestys	6 699 070
Lastenvalvojan käyttövarat	504 203
Matkakulut	1 012 386
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	239 286
Lastenhuoltolaitosten maatilat	17 132 591
Yksityisille lastenhuoltoyhdistyksille myönnetyt avustukset	5 130 000
Kaupungin ja yksityisten yhdistysten lastensuojelutyöhön kaupunginhallituksen päätöksellä myönnetyt varat	8 313 644
Yhteensä	520 402 153

Näiden menojen lisäksi oli yleisten töiden lautakunnan tilille viety allamainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 900 058
Metsäkummun hoitokoti	3 025 216
Hyvösen lastenkoti	694 714
Malmin lastenkoti	4 086 238
Toivolän oppilaskoti	4 081 131
Reijolan nuorisokoti	670 710
Kullatorpan lastenkoti	3 689 961
Nukarin lastenkoti	450 367
Apulastentarha Aula	55 043
Lemmilän vastaanottokoti	280 533
Ryttylän koulukoti	1 031 781
Toivoniemen koulukoti	297 755
Yhteensä	20 263 507

Tulot. Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1956 128 462 902 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus		
Valtiolta	6 729 357	
Vierailta kunnilta	17 209 317	
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	54 339 082	78 277 756
Huoltolaitosten valtionapu		21 389 337
Huoltolaitosten tulot		6 139 082
Maatilojen tilittämät tulot		
Ryttylän tila	9 015 538	
Toivoniemen tila	2 159 726	
Toivolän tila	4 490 464	15 665 728
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus		6 193 383
Gustav Valfrid Hyvösen rahaston tuotto		797 616
Yhteensä		128 462 902

Kun nämä tulot vähennetään edellämainittujen kustannusten yhteissummasta 540 665 660 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi 412 202 758 mk eli 94 628 036 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Laitosten tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa otettiin huomioon myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maatiloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 658 115 mk, Ryttylässä 4 685 540 mk ja Toivolassa 988 740 mk eli yhteensä 6 332 395 mk, joista kahden ensiksi mainitun laitoksen tuloihin sisältyi valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin laitoksiin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletusten jälkeen maatilojen tilinpäätös osoitti tappiota Toivoniemen kohdalla 1 393 068 mk ja Ryttylän kohdalla 242 504 mk. Toivolan tilinpäätös osoitti säästöä 343 134 mk.

Eri laitosten nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus bruttomenoista poisluettuina nousivat v. 1956 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan	Lasta ja päivää kohden	Lasta ja vuotta kohden
Sofianlehdon vastaanottokoti	88 703 341	1 306	476 836
Metsäkummun hoitokoti	9 233 838	1 872	683 225
Hyvösen lastenkoti	10 982 659	979	357 309
Malmin lastenkoti	11 265 374	861	314 119
Toivolan oppilaskoti	27 622 325	1 193	435 325
Reijolan nuorisokoti	4 790 532	738	269 293
Kullatorpan lastenkoti	10 707 971	1 221	445 555
Nukarin lastenkoti	12 491 460	1 063	388 097
Apulastentarha Aula	5 575 467	510	288 212
Lemmilän vastaanottokoti	6 956 957	1 576	890 502
Ryttylän koulukoti	31 353 327	1 609	909 328
Toivoniemen koulukoti	6 050 112	1 229	448 476
Kallion nuorisokoti	2 370 375	—	—
Apulastentarha Aula, Lauttasaari	135 000	—	—
Yhteensä	228 238 738	1 220	445 340

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Menoerä	M a r k k a a												
	Sofianlehdon vastaanottokoti	Metsäkummun hoitokoti	Hyvösen lastenkoti	Malmin lastenkoti	Toivolan oppilaskoti	Reijolan nuorisokoti	Kullatorpan lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Apulastentarha Aula	Lemmilän vastaanottokoti	Ryttylän koulukoti	Toivoniemen koulukoti	Kaikkiaan
Palkkaukset	852	1 143	552	562	763	344	834	707	403	945	902	649	760
Vuokra, valo, lämpö ja käyttövoima	181	288	103	75	140	123	110	139	54	231	409	191	177
Ruokinta	131	183	133	84	129	125	126	85	33	201	148	130	124
Vaatetus, kalusto ja pesu	99	162	147	116	99	107	111	84	12	86	76	133	109
Muut menot	43	96	43	24	60	39	39	48	8	114	74	125	50
Yhteensä	1 306	1 872	979	861	1 193	738	1 220	1 063	510	1 576	1 609	1 229	1 220

Mainittakoon, että edellisen vuoden hoitopäiväkustannukset olivat keskimäärin 1 059 mk.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittävinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 5 130 000 mk. Tästä saivat *Mannerheimliiton Helsingin osasto* äiti- ja lapsikodin tukemiseksi 710 000 mk; *Suomen Lastenhoitoyhdistys* äitikodin ja kahden lastenkodin tukemiseksi sekä lisävuokran suorituk-

seen Stenbäckinkatu 5:ssä olevan lastenkodin IV kerroksesta 1 085 000 mk; *Helsingin Kaupunkilähetys* lastenkodin tukemiseksi 325 000 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa tukemiseksi 130 000 mk; *Helsingin Ensi Koti* äiti- ja lapsikodin tukemiseksi 550 000 mk; *Aula Työkotien Kannatusyhdistys* vajaamielisten nuorten työkodin tukemiseksi 600 000 mk; *Helsingin Poikakotiyhdistys* poikakodin tukemiseksi 180 000 mk; *Samfundet Folkhälsan i svenska Finland* pientenlastenkodin tukemiseksi 400 000 mk; *Pelastakaa Lapset* perhesijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk; *Svenska Finlands vårdanstalt för sinnesslöa* -nimistä laitosta ylläpitävä kuntainliitto 350 000 mk ja *Vankeusyhdistys* 500 000 mk.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana seuraavat avustukset ja määrärahat, yhteensä 8 313 644 mk: Vajaaliikkeisten Kunto -nimiselle yhdistykselle sen ylläpitämän aivovauriolastentarhan toiminnan tukemiseksi 442 200 mk; Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitolle sen omistaman kodinhoitajaopiston lastenkodin v:n 1955 tappion peittämiseen 234 000 mk; Suomen Lastenhoitoyhdistykselle sovituksen vuokran maksamiseen 938 261 mk; yleislakon johdosta koituneet henkilökunnan vuokra-autokulut 52 290 mk; Toivolan oppilaskodille sähköpääkeskuksen uusimista varten 107 385 mk; apuraha kahdelle lautakunnan jäsenelle ja kymmenelle viranhaltijalle Joensuussa pidettyyn lastensuojeluväen kesäkokoukseen osallistumista varten 72 000 mk; Turkhaudan Sähkö Oy:n osakkeiden lunastamiseen 48 000 mk; Samfundet Folkhälsan i svenska Finland-nimiselle yhdistykselle 2 000 000 mk; Pelastusarmeijan äitikotia varten 200 000 mk; Päivölän lastenkodin menoja varten 3 400 104 mk; apulastentarha Aulan uuden Lauttasaaren osaston perustamiskustannuksia varten 775 979 mk ja Kallion nuorisokodin toimintaa varten 43 425 mk.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkevarat olivat joulukuun 31 p:nä 1956 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, Mk	Korot. Mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	39 700	3 800
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 100	1 160
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 700	1 980
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto	60 100	5 750
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	11 100	3 050
M. Kotschakin lastenvaatusrahasto	86 200	12 350
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 900	11 255
Yhteensä	292 800	39 345

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 33 420 mk.

Hoitopaikkasopimukset

Kertomusvuoden aikana olivat edelleen voimassa seuraavat yksityisten lastenhuoltojärjestöjen tai -laitosten kanssa tehtyt hoitopaikkoja koskevat sopimukset:

Kaupunginvaltuuston päätöksen 8. 3. 1950 nojalla 22. 6. 1950 tehty ja 24. 8. 1956 pidennetty sopimus: Tallkullan lastenkodissa 28 varsinaista ja 2 erityishoitopaikkaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksen 2. 11. 1950 kohdalla tehty sopimus: Suomen Lastenhoitoyhdistyksen lastenkodissa 12 hoitopaikkaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksen 15. 12. 1954 nojalla tehty sopimus: Samfundet Folkhälsan i svenska Finland'in lastenkodissa 30 hoitopaikkaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksen 21. 12. 1955 nojalla tehty sopimus: Mustalaislähetysten lastenkodissa 10 hoitopaikkaa.

Lastensuojelulautakunnan päätöksellä 21. 2. 1956 tehty sopimus: Lastenlinnassa 11 hoitopaikkaa.